

Thor, Ylva
Ylva.Thor@skane.se

YTTRANDE

Datum 2023-09-07
Ärendenummer 2023-POL000241

1 (5)

Utbildningsdepartementet

Remiss Samhället mot skolattacker

Sammanfattning

Region Skåne stödjer utredningens förslag att Center mot våldsbejakande extremism (CVE) ska utgöra en central stödfunktion med uppdrag att bidra med kunskapsstöd i individärenden till kommuner, myndigheter och andra aktörer som i sin verksamhet hanterar oro för att en eller flera individer ska genomföra en skolattack.

Region Skåne vill påtala att elevhälsans medicinska insats, som lyder under hälso- och sjukvårdslagen och patientsäkerhetslagen, har skyldighet att uppmärksamma barn som är anhöriga till vissa patientgrupper i avsikt att barnen skall ges information, råd och stöd i anhörigsituationen.

I det följande lämnar Region Skåne synpunkter på vissa delar av delbetänkandet.

1. Författningsförslag

1.1 Förslag till lag (2023:000) om viss personuppgiftsbehandling vid det nationella centrumet mot våldsbejakande extremism

1.2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

1.3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2016:1201) med instruktion för brottsförebyggande rådet

Region Skåne stödjer delbetänkandets författningsförslag. Region Skåne tycker det är bra att Center mot våldsbejakande extremism (CVE) får en samordnande och övergripande funktion och roll i arbetet med att förhindra skolattacker samt för att leda det proaktiva arbetet och ansvara för kunskapsstöd för andra, exempelvis hälso- och sjukvården.

Region Skåne anser att gällande sekretessbrytande regler medför en välavvägd balans mellan patienters integritet och samhällets intresse av brottsprevention.

3. Fenomenet skolattacker

3.2 Det finns internationella erfarenheter av skolattacker

Region Skåne noterar att flera av gärningspersonerna som återgavs i den internationella forskningen före skolattacken hade upplevt svårigheter och förluster av olika slag, till exempel allvarlig sjukdom hos anhörig eller förlust av en nära anhörig. Region Skåne anser att hälso- och sjukvårdens och elevhälsans arbete med barn som anhöriga inte tillräckligt belyses i utredningen. Personalen ska enligt Hälso- och sjukvårdslagen och Patientsäkerhetslagen uppmärksamma barns behov av information, råd och stöd när barn är anhöriga till patienter med missbruk, allvarlig fysisk eller psykisk sjukdom eller patienter som avlider. Samma skyldighet gäller när barnet, eller någon annan i barnets familj, har utsatts för våld av någon närstående. Internationell och nationell forskning visar att om barn som är anhöriga till patienter i ovan nämnda grupper uppmärksammas och får information, råd och stöd minskar risken både på kort och lång sikt för att barnet ska drabbas av ohälsa, negativ utveckling i skolarbetet och att skada sig själv eller andra.

3.5 Forskning pekar på hotbedömning som en framgångsrik preventiv strategi

Utifrån den forskning som framförs i utredningen är det, enligt Region Skåne, inte klarlagt om medlen (dvs. en utökad personuppgiftsbehandling av barn och unga) helgas av ändamålet (att förhindra skolattacker). I sammanhanget ska nämnas att det handlar om att det allmänna ska ta del av elevers psykiska ohälsa, politiska åsikter och tidigare lagföring i syfte att bedöma och bevaka en potentiell våldsutveckling. Dessutom finns det inte alltid en dokumenterad historik av gärningspersoners tidigare riskbeteende.

4. Nationella insatser mot grövre våldsdåd i skolan

Region Skåne ser positivt på att Skolsäkerhetsutredningens uppdrag har vidgats till att även omfatta förebyggande arbete gällande andra grova våldsbrott i skolan. Mycket är okänt när det gäller våldsbrott i skolor i Sverige, och Region Skåne välkomnar därför den kartläggning som Brottsförebyggande rådet (Brå) genomför avseende omfattning av grova våldsbrott i skolan.

5. Skolans förebyggande arbete

Region Skåne håller med utredaren om att elevhälsan har goda möjligheter att arbeta förebyggande mot skolattacker och andra våldsbrott. Region Skåne saknar beskrivning i delbetänkandet av hur elevhälsan praktiskt kan bidra till det förebyggande arbetet. Det saknas beskrivning av hur skolan kan identifiera elever som lever i utsatta livssituationer, till exempel elever som är barn till patienter som har ett missbruk, har en allvarlig fysisk eller psykisk sjukdom, utövar våld eller har avlidit. Region Skåne vill påtala att i enlighet med Hälso- och sjukvårdslagen och Patientsäkerhetslagen är det en skyldighet för elevhälsans medicinska insats att uppmärksamma barn som är anhöriga (till de patientgrupper som tidigare nämnts). Region Skåne anser att arbetsformer behöver utveck-

las i skolan för att identifiera barn som är anhöriga, som en del i det förebyggande arbetet avseende flera former av ohälsa och negativ utveckling, inte minst som kan resultera i en skolattack.

Region Skåne ser behov av att elevhälsans uppdrag förtydligas i Skollagen i syfte att på individnivå bidra till goda uppväxtvillkor och trygghet. Region Skåne håller med utredaren om att skolkuratoren har en viktig funktion i det förebyggande arbetet.

6. Samverkan i individärenden som rör barn och unga

Region Skåne välkomnar den lagändring som trädde i kraft 2023-07-02 avseende att elevhälsan vid behov ska samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Däremot ser Region Skåne behov av att verksamheterna i förväg enas om när behovet av samverkan är påkallat och en definition av vad samverkan innebär. Region Skåne befarar att oenighet om vilka situationer som påkallar samverkan, och vilka situationer som ska leda till ytterligare åtgärder, kan stå i vägen för den skyldighet personalen i nämnda verksamheter har genom Socialtjänstlagen att göra anmälan till socialtjänsten när det finns oro för att barn far illa eller riskerar att fara illa.

Region Skåne är positiv till förslaget att socialnämnden ska få möjlighet att besluta om öppna insatser till ett barn som har fyllt 12 år även utan vårdnadshavarnas samtycke, om det bedöms lämpligt och barnet samtycker till insatsen (prop. 2022/23:64).

7. Organisering av samverkan för att förhindra skolattacker

Region Skåne instämmer i att samverkan är en viktig komponent i såväl det bredare brottsförebyggande arbetet som i arbetet att förhindra och försvåra skolattacker. Vidare ser Region Skåne att samverkan kan behöva ske mellan till exempel skolan, socialtjänsten, polisen och hälso- och sjukvården när det gäller individärenden och oro för skolattacker men för att samverkan ska fungera behövs styrning, struktur och samsyn.

Region Skåne stödjer en organisering av samverkan för att förhindra skolattacker. Region Skåne saknar i delbetänkandet problematisering av hur personal som arbetar med barn ska förhålla sig till skyldigheten att anmäla till Socialtjänsten vid oro för att barn far illa eller riskerar att fara illa. Rimligen uppstår sådan oro när personal uppfattar att ett barn planerar en skolattack eller andra våldsbrott.

Region Skåne delar utredarens uppfattning om behovet av en central stödfunktion i Sverige med uppdrag att bistå och stödja det lokala arbetet i individärenden vid oro för skolattack.

Region Skåne ser positivt på förslaget att ge CVE, Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten ges ett gemensamt uppdrag att ta fram metodstöd för skolans förebyggande arbete, och att CVE samordnar uppdraget.

8. Sekretessreglering för verksamhet vid det nationella centrumet mot våldsbejakande extremism (CVE)

Region Skåne är enig med utredaren som föreslår att sekretess som utgångspunkt ska gälla i CVE:s stödverksamhet i dessa ärenden.

9. Personuppgiftsbehandling i verksamhet vid det nationella centrumet mot våldsbejakande extremism

9.2.3 Personuppgiftshantering innebär integritetsrisker

Region Skåne delar utredningens bedömning att den föreslagna personuppgiftsbehandlingen innebär integritetsrisker och riskerna består att bland annat i att barn och unga, som i många fall tillika är patienter hos Region Skåne, kommer övervakas i större utsträckning i frågor av integritetskänslig natur än vad som görs idag.

9.4 Förslagen är proportionerliga och nödvändig

I utredningen påpekas följande. *”Ytterligare lagstiftningsåtgärder i syfte att tillåta informationsdelning utan individens samtycke skulle sannolikt kunna underlätta samverkan i vissa avseenden, exempelvis för möjligheterna att göra hot- eller riskbedömningar i ärenden om oro för skolattacker.”* (se avsnitt 6.2.6 *Samtycke krävs för både informationsdelning och vårdinsatser*, s. 100).

Region Skåne saknar i utredningen exempel på uppgifter som skulle kunna överföras till CVE när bedömning görs att sekretessen behöver brytas. Region Skåne anser därför att utredningen inte tillräckligt har påvisat att förslaget är proportionerligt och nödvändigt för att uppnå ändamålsenlig och effektiv brottsprevention, med beaktande av de integritetsrisker som identifierats i punkt 9.2.3. Detta får i sin tur ställas i relation till människors personliga integritet som skyddas av såväl Europarådets konvention om mänskliga rättigheter, Europeiska unionens stadga, Regeringsformen som barnkonventionen.

I dagsläget är samtycke i regel en förutsättning för att personuppgifter ska kunna lämnas ut i dessa sammanhang och Region Skåne uppfattar att utredarna i det här skedet inte är beredda att ändra den ordningen.

11. Konsekvensanalys

11.8 Konsekvenser för barn och barns rättigheter

Region Skåne delar utredningens bedömning att vidta åtgärder för att motverka skolattacker är i enlighet med de skyldigheter som följer av barnkonventionen. Region Skåne är för övrigt mycket positiv till att avvägningar i förhållande till Barnkonventionen görs i förslagen och bedömningarna

Anna Mannfalk
Ordförande

Pia Lundbom
Hälso- och sjukvårdsdirektör